List 31. **NOVICE** Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 30. julija 1897.

Politiški oddelek.

Vseslovenski shod.

Na našo veliko škodo navadili so se merodajni politični krogi podcenjevati, notranjo moč in splošni politični pomen našega naroda, in sicer ne samo vladni dunajski krogi, ampak tudi češki in poljski politični voditelji. Slovenci nikakor nismo tisti faktor, kateri bi mogli biti v naši državi, in kar je pri tem najžalostnejše, je to, da smo tega največ sami krivi.

Prvi uzrok, da nas vlada ne upošteva in da tudi naravni naši zavezniki, Čehi in Poljaki, se na nas le malo ozirajo, je pač ta, da smo razcepljeni na razne politične stranke. Narodne so sicer vse te slovenske stranke, čeprav ne v jednaki meri, ali nasprotstvo mej njimi je tako veliko, da jih ne smatra nihče kot solidarne, niti v narodnostnih vprašanjih, to pa po vsi pravici, ker se lahko primeri, da se na pr. jedinost slovenske državnozborske delegacije razbije pri prvi priliki.

Drugi uzrok, da nas prezirajo, je pa klaverni oportunizem, kateri označuje vse delovanje in nehanje naše državnozborske delegacije. S tem nečemo nikomur nič očitati, opozarjamo le, da znajo Čehi in Poljaki, tudi kot vladni pristaši, govoriti z vlado vse odločnejše in energičnejše, kakor slovenski poslanci. Ne da se tajiti, da nastopajo naši poslanci nekako mehko, nekako boječe, da jim nedostaje samozavesti in tiste moške odločnosti, katera sili prijatelja in nasprotnika, da nas respektira. Že Hrvatje se v tem oziru vidno razlikujejo od slovenskih poslancev.

Končno pa ne gre prikrivati, da še vedno nismo na jasnem s tem, kaj prav za prav hočemo. Tudi naši voditelji se nekako ogibajo določnemu formuliranju naših zahtev, toliko bolj, ker se je bati, da niti v tem oziru ni doseči soglasja. Ves naš narodnostni boj je omejen na pridobivanje ravnopravnosti v šolah in v uradih, kakor da je to začetek in konec našega programa.

Ali se je čuditi, da v takih razmerah nas niti tedaj ne upoštevajo, ko naši poslanci vlado branijo in jo podpirajo? Gotovo ne. Dasi je „slovanska krščansko narodna zveza“ jeden večjih parlamentarnih klubov, vendar ni v minolem zasedanju igrala prav nobene uloge, a ne samo to, vlada postopa navzlic temu, da jo naši poslanci branijo, tako neprijazno proti nam, da vesten poslanec te vlade več ne bo mogel podpirati. V zahvalo za našo podporo je vlada nekako pod roko proglasila na Primorskem izjemno stanje, uničila je celjsko gimnazijo, sploh pa ravna z nami, kakor da sta Schönerer in Wolf slovenska poslanca, kakor da jej delamo mi najostrejšo opozicijo.

To vladno nastopanje na jedni strani, na drugi strani pa čedalje silnejše bojevanje Nemcev in Italijanov proti narodni ravnopravnosti in za prevlado Nemcev in Italijanov je rodilo misel, naj se priredi vseslovenski shod, katero misel je javno mnenje na Slovenskem pozdravilo z velikim veseljem in katero pozdravljamo tudi mi z iskreno radostjo, želeč, da se čim prej uresniči.

Iz začetka se je mislilo, naj bo vseslovenski shod le nekak protest proti izzivajočim shodom, katere prirejajo Nemci v naših krajih, in naj ima namen, glasno protestovati proti stremljenjem Lahov in Nemcev ter posvedočiti, da smo v odbijanji teh napadov in stremljenj vsi jedini. Ali pokazalo se je kmalu, da je treba nalogo vseslovenskega shoda razširiti in poglobiti.

Vseslovenski shod ne sme biti samo protest proti sedanjemu počenjanju Nemcev in Lahov, ne samo protest proti smotrom njih boja, ampak imej nalogo, popolniti času in razmeram primerno naš narodni program.

Slepili bi sami sebe, ko bi ne uvidevali, da so naša prizadevanja nekako v dijametralnem nasprotji s prizadevanji Čehov in Poljakov. Sicer so se tudi slovenski poslanci podpisali pod načrt adrese, s katero se zahteva avtonomija dežel, ali s tem nasprotje ni odstranjeno, kajti Čehi in Poljaki so brezpogojno za avtonomijo, Slovenci pa le pogojno. Čehi in Poljaki stoje na stališči, da spada jezikovno vprašanje v kompetenco dež. zborov, mi

pa pravimo, da se mora jezikovno vprašanje prej rešiti, predno se razširi dež. avtonomija, kajti sicer smo izgubljeni. Nasprotje mej nami in Čehi ter Poljaki je torej to, da hočejo oni, naj se ohranijo historično-politične individuvalitete, mi pa hočemo, naj se raztrgajo.

V tem oziru je treba, da formulira vseslovenski shod jasen program, bodisi, da se izreče za nacijonalno avtonomijo, ali za kateri drugi obstoječih projektov, na vsak način pa se moramo zjediniti za določen projekt.

To bi bilo ne samo praktično političnega, ampak tudi moralnega pomena, ker bi potem vse stranke imele v svojih programih kot jedno prvih točk nekaj, kar je vsem skupno, za kar bi se morale vse potezati. S tem bi se vsaj deloma ublažilo mej njimi obstoječe nasprotje in to je gotovo mnogo vredno.

Nadalje bi pa moral shod tudi določiti — seveda le v poglavitnih potezah, — katere taktike naj se drži slovenska državnozborska delegacija. To pač ni naloga slovenskih drž. poslancev, da bi samo podpirali vlado in za Čehi in Poljaki stopinje pobirali, ampak treba je, da se že enkrat na vse strani izreče določna beseda in da se vlada ter druge slovanske stranke postavijo pred alternativo aut — aut.

Ako določi vseslovenski shod, kako naj slovenski drž. poslanci v prihodnje postopajo, utrdi to znatno njih stališče, sosebno ako bi bili primorani, zapustiti svoje sedanje zaveznike in nastopiti opozicijo, kar nikakor ni izključeno.

Te naloge so sicer precej obsežne, vendar kaže vse, da se jih mora vseslovenski shod lotiti. Ako jih dožene, ne bo shod samo protest proti počenjanju Nemcev in Lahov in proti njih pretenzijam, ne samo protest proti postopanju vlade, ampak sijajna manifestacija slovenske solidarnosti, dokaz, da smo vsi, ne glede na to kar nas loči, povsem jedini tako glede ciljev, katere hočemo doseči, kakor tudi glede sredstev, s katerimi hočejo to doseči.

Politični pregled.

Politični položaj. — Navadno vlada v poletnem času mir tudi v politiki, toda to leto ni tako. Politična vprašanja ne mirujejo, dasi je vodja notranje naše politike, grof Badeni, odšel na dopust. V nemških krajih so shodi na dnevnem redu, in ravnotako so na dnevnem redu prepovedbe shodov in konfiskacije nemških listov. Vzlic temu pa neče nihče verjeti v državniško zmožnost grofa Badenija. Vladna glasila javljajo, da Badeni navzlic vsem neuspehom, katere je dosegel glede sprave mej Nemci in Čehi, vendar še ni izgubil upanja, da se mu njegov namen končno posreči. Zdaj poročajo listi, da namerava sklicati češki dež zbor in mu predložiti načrt jezikovnega zakona in zakonski načrt v narodnih kurijah. Po našem mnenji se mu tudi ta poskus sprave ne posreči. Čehi ne vzprejmejo jezikovnega zakona, kateri bi določal kaj manj, kakor jezikovne naredbe, tega kar določajo naredbe, pa zopet Nemci ne bodo hoteli Čehom koncedirati. Kar se tiče narodnih kurij, dvomimo, da bi jih Čehi dali Nemcem, ne da bi jih zahtevali za Moravsko in Šleško.

Nemške demonstracije. — Nemci nečejo odnehati v svojem boju zoper jezikovne naredbe in zoper vladajoče ministerstvo. Na Češkem so nemške občine večinoma ustavile izvrševanje nalog v prenešenem delokrogu in sledile jim bodo bržčas še druge občine, vsaj Beljak se jim je že pridružil. Vlada postopa proti njim prav rahlo Ko bi Slovani kaj podobnega počenjali, razglasila bi vlada hitro izjemno stanje, Nemcem pa neče iti do živega, kvečjemu da prepove kak shod ali da konfiskuje kak list Nemško gibanje ima očitno veleizdajski značaj. Iz Heba so Nemci kar nemško vojsko klicali na pomoč, uprizorili so malo revolucijo in to pod vodstvom mestnega zastopa, a vlada niti tega zastopa ni razpustila. Nemške občine izrekajo zdaj druga za drugo demonstrantom svoje simpatije in odobravajo njih počenjanje, a vlada trpi vse to molče. Nemci so pač priviligirani, njim je vse dovoljeno — ali pa smo morda Slovani tako slabi in neodločni, da se niti ganiti ne upamo?

Državni zbor se snide letos menda nekoliko kasneje, kakor druga leta, vsaj listi poročajo, da se skliče šele na konec meseca oktobra. Najbrž misli vlada res sklicati še prej dež zbor češki.

Hrvatski sabor je sklican na dan 29. julija. Prihodnje zasedanje utegne biti jako zanimivo, kajti opozicija je zdaj tako močna, da bo lahko z vlado spregovorila resno besedo Raznesla se je govorica, da misli vlada sabor koj razpustiti, čim se snide, ali to ni verjetno. Vlada ve, da je ljudstvo skrajno nasprotno vladajočemu sistemu in da bi v slučaju novih volitev bila vlada najbrž še bolj poražena, kakor je bila pri minolih, zlasti ker je lahko mogoče, da se doseže mej Srbi in Hrvati kompromis, kar bi bil silen udarec za ves sistem. Koj začetkom zasedanja bodo živahne razprave. Opozicija prime vlado radi kršenja ustave, ker ni pozvala Reke, naj voli dva poslanca za hrvatski sabor, in ker ni v Sv. Ivanu in v Bošnjacih razpisala novih volitev, prime jo pa tudi radi nezaslišanih nasilstev za časa volitev. Vsak prijatelj Hrvatske more le želeti, da bi opozicija dosegla znaten uspeh.

V ogerskem parlamentu je nastal mej vlado in opozicijo ljut boj in opozicija se je naposled oprijela najostrejšega orožja, namreč obstrukcije. Formalni uzrok temu boju sta dva zakonska načrta, katera sta prišla v parlamentu na razpravo, namreč zakon o premijah za izvoz sladkorja in novi tiskovni zakon. A kakor rečeno, to je le formalni povod, glavni uzrok tiči dosti globlje. Košutova stranka je prišla na glas, da služi vladi. Stranka se hoče tega iznebiti in dokazati, da se staremu programu ni izneverila. Zato je začela zdaj boj in ga bode poostrila pri razpravah o pogodbi mej Avstrijo in Ogersko, nadeje se, da pridobi s tem mnogo pristašev v čisto madjarskih okrajih. Vladi je to skrajno neljubo in da uduši Košutove stranke gibanje, je sklenila, odbijati klin s klinom. Iz tega je nastal sedanji boj. Košutova stranka bi ne mogla dosti opraviti, ako bi ne bila pridobila na svojo stran tudi vseh drugih opozicijonalnih frakcij, katere jo pa podpirajo samo ker upajo, da bodo Banffyja podedovale.

Srbija. — Pri volitvah v narodno skupščino zmagali so na celi črti radikalci. Dasi je to važna dogodba, se širši svet vendar zanjo ne zanima, kajti vse kaže, da se v Srbiji pripravljajo važnejše reči. Srbska vlada je jela groziti Turčiji. Pravi, da banditje iz Turškega prihajajo na Srbsko, in da jih bo odslej preganjala na turškem ozemlji. Takim dogodbam pripisujejo diplomatje le tedaj kaj važnosti, kadar imajo pri tem kake posebne namene. Skoro bi rekli, da Srbija išče povoda prepiru s Turčijo. Ruski car pač ni zastonj podaril Srbiji 50.000 pušk in 25 milijonov patron.

Belgija. — Belgijski parlament se je v toliko udal ljudski želji, naj se uvede splošna dolžnost, službovati pri vojakih, da se je začel baviti s to stvarjo, toda merodajni konservativci se kar ne morejo ž njo sprijazniti, vsled česar je lahko mogoče, da nastanejo še veliki notranjepolitični konflikti.

Turčija in Evropa. — Pogajanja mej turško vlado in zastopniki velesil glede grško-turškega miru se vlečejo že več tednov in dasi sta avstrijski cesar in ruski car turškemu sultanu prav resno namignila, naj se uda, se stvar vendar še ni dognala. Jasno je, da vodi turška vlada velesile samo za nos. Vsak čas se poroča, da so pogajanja srečno končana, da Turčija več ne zahteva Tesalije, a koj pride spet poročilo, da to ni resnično. Velesile pridejo na ta način ob ves svoj ugled v orijentu, saj pa je tudi smešno, da nimajo toliko moči, da bi trhleno Turčijo ugnale.

Kreta. — Senzacijska vest je prišla te dni iz Carigrada. Poročalo se je, da hoče turška vlada poslati na Kreto 32 bataljonov vojakov, da uduše ustanek. To je velika predrznost turške vlade. Velesile so Krečanom obljubile avtonomijo, izbirajo guvernerja, zdaj pa jim hoče Turčija pokaziti ves račun in Kreto zopet okupirati. Pred kratkim šele so velesile s težavo preprečile, da Turčija ni poslala Tewfik-pašo kot guvernerja na Kreto, zdaj pa jim je sultan zagodel še vse drugo pesem. Sultan menda ne bo odnehal, dokler ne pridejo vojna brodovja velevlasti pred Carigrad.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

d) Na c. kr. okr. glavarstvo v Kamniku, da naj se zidarsko dopustilo podeli Ign. Tomšič-u iz Šmarce za sodni okraj kamniški, ker je zadostil postavnim zahtevam.

e) Na c. kr. okr. glavarstvo v Novemmestu se je zbornica izrekla, da naj se podeli zidarsko dopustilo Jožefu Zupancu iz Toplic za politiški okraj novomeški in Jan. Kuštrinu za Žužemperk Dvor, Ajdovica, Mirnapeč, Trebnje, Dobrinče, Zagradec, Ambrus, Smuka in Krka, potem tesarsko dopustilo Jak. Jancu iz Vel. Brusnic za sodni okraj novomeški pa le, če bo dokazal zadostno praktično uporabo. Prošnje J. Š. iz S. za podelitev zidarskega dopustila zbornica ni mogla priporočati, ker prositelj ni dokazal, da se je štiri leta praktično uporabljal pri obrtu.

f) Na c. kr. okr. glavarstvo v Litiji, da naj se podeli zidarsko dopustilo Lorencu Pagott-ju za ves politiški okraj litijski in Antonu Kralju za sodni okraj stiški. Prošnjo Jož. Gorišek-a iz Mulhov za podelitev zidarskega dopustila je zbornica priporočala le pod pogojem, da se prositelj še z nadaljnimi spričevali izkaže.

g) C kr. okr. glavarstvu v Radovljici se je poročalo, da naj se podeli zidarsko dopustilo Viktor-ju Tollazzi-ju iz Želeč za poliški okraj radovljiški in Jan. Jancu iz Radovljice tesarsko dopustilo za sodni okraj radovljiški.

h) V poročilu na c. kr. okr. glavarstvo črnomaljsko se je zbornica izrekla za to, da naj se Matevžu Petrovčiču iz Uranovič podeli tesarsko dopustilo za politiški okraj črnomaljski.

i) Na c. kr. okr. glavarstvo v Krškem je poročala zbornica, da naj se Jerneju Lipoglavšek-u iz Drče podeli tesarsko dopustilo za poliški okraj krški in se tesarju Jož. Rupar-ju iz Bučke razširi dopustilo na sodna okraja novomeški in trebanjski. J. C. iz D. se v namen dosege tesarskega dopustila in izkazal s potrebnimi spričevali, vsled česar zbornica ni mogla priporočati prošnje.

j) Na c. kr. okr. glavarstvu v Logatcu se je zbornica izrekla, da naj se podeli tesarsko dopustilo Francu Rekelj-u iz Starevasi za sodni okraj idrijski in Antonu Avsec-u iz Pudoba in Iv. Zakrajšek-u iz Ravnik-a za sodna okraja cerkniški in ložki, potem zidarsko dopustilo Fr. Mlinar-ji iz Hotederšiče in Matevžu Dolencu-u s Kalca za sodni okraj logaški. Prošenj F. S. iz Ž. in J. Č. iz P. za podelitev zidarskega dopustila zbornica ni mogla priporočati, ker prositelja nista zadostno dokazala sposobnosti za samostojno izvrševanje tega obrta.

29. C. kr. deželna vlada za Kranjsko doposlala je zbornici sledeči dopis:

„Visoko c. kr. ministerstvo za nauk in bogočasije dovolilo je glasom ukaza z dne 25. maja t. l. št. 13684 todeželnim obrtnim nadaljnim šolam za leto 1897 nastopne podpore: v Ljubljani 2300 gl., v Škofji Loki 280 gld., v Postojini 250. gld. v Kočevju 280 gld., v Krškem 300 gld., v Kranju 300 gld., v Metliki 280 gld., v Tržiču 350 gld., v Radovljici 300 gld., Ribnici 250 gld, v Novemmestu 450 gld., v Kamniku 400 gld, v Št. Vidu 300 gld. O tem se obvešča slavna trgovska in obrtniška s pristavkom, da se bodo napominane svote ob ednem izplačale šolskim odborom pri dotičnih plačilnih uradih.

30.) C. kr. deželna vlada je, zaslišavši trgovsko in obrtniško zbornico, na prošnjo cerkvenega predstojništva pri Sv. Matiji v Bučki odobrila v smislu §. 70 obrtnega reda pristojbinsko tarifo za vsakoletne letne in živinske semnje v Bučki.

31.) C. kr. priv. južno železniška družba doposlala je zbornici sledečo rešitev: „Z ozirom na cenjeni dopis z dne 16. februvarija t. l. št. 272 usojamo se odgovoriti, da bi na priporočilo častite zbornice glede prevažanj, o katerih se govori v predloženih voznih listih, gotovo rade volje uporabile one vozne olajšave, katere so se dovolile prilikom potresa.

Toda, kakor se je pri pregledovanju voznih listov pokazalo, odposlale so se vse te pošiljatve po 1. oktobru 1896, ne da bi se bilo pri teh pošiljatvah zadostilo pogojem, navedenim v odredbenim listu št. 105 z dne 15. septembra 1896, tekoče št. 1440

Po tem oznanilu morali bi dotični stavbni gospodarji, predno so dobili pošiljatve, vložiti pri nas prošnjo za to olajšavo in ob jednem priložiti pismeno potrdilo od mestnega magistrata ljubljanskega, iz kojega bi bila razvideti vrsta in približna teža pošiljatev, ime in stanovanje opravičenega prejemnika kakor tudi postaja, kjer se je pošiljatev oddala.

Ker smo bili vsled raznih zlorab prisiljeni določiti te pogoje za zahteve olajšav v sporazumljenju s c. kr. državnim železnicami, katere na svojih progah na jednak način postopajo, in bi nastali razni predsodki, ko bi se opustila izvršitev določenih pogojev, kar bi nasprotovalo dosedanjemu postopanju v tej zadevi, ne glede na to, da tudi oblastveni predpisi zahtevajo, trdno se držati v naznanilih določenih pogojev, ne moremo žali Bog teh olajšav vporabiti pri pošiljatvah, prejetih po 1. oktobru ni prilagoma dotične vozne liste.

Da v ostalem ustrežemo želji slavne zbornice kolikor nam je po okolnostih ravno mogoče, smo pripravljeni, uporabiti olajšave pri pošiljatvah, pred 1. oktobrom 1896, potem ko je slavna zbornica potrdila, da so se te pošiljatve porabile v zopetno zgradbo razrušenih poslopij, ad t. 2. Načelniku odseka za zidanje farne cerkve v Trnovem 10. pošiljatev, F. T. 2, T. St. 3, župniku P. H. Sattnerju 5 vagonskih po-

*

šiljatev. Vozne liste k tem pošiljatvam predložili smo ob jednem naši kontroli dohodkov, katera bode povrnila pripadajoče zneske dotičnim prosilcem.

Konečno, da se ognemo poznejšnim očitanjem, prosimo slavno zbornico, da naj dotične stavbene gospodarje opozori, da se v prihodnje v smislu zgoraj navedenega razglasa obrnejo do nas s prošnjo, kateri naj bo priloženo potrdilo mestnega magistrata ljubljanskega.

32) Dne 12. maja se je na prošnjo c. kr. ravnateljstva državnih železnic v Beljaku zaradi razširjenja tovorniških naprav na državnem kolodvoru v Ljubljani na parcelah št. 119/2, 122/3, 124/1, 119/1, 122/1, in 124/1, kat. občine kapucinsko predmestje vršil ob predložitvi dotičnih načrtov politični obhod v zvezi z razlastitvenimi obravnavam. Zbornico je zastopal pri tej uradni obravnavi zbornični predsednik.

33) C. kr. deželna vlada za Kranjsko doposlala je zbornici prepis dopisa na konsorcij lokalne železnice Ljubljana-Vrhnika:

„Na podlagi pooblastila, danega od visokega c. kr. železniškega ministerstva z ukazom z dne 4. januvarija 1897, št. 16454 l. 1896 in vsled pravilne izvršitve političnega obhoda, ki je bil od dne 22. — 24. marcija, podeluje deželna vlada konsorciju za gradnjo lokalne železnice Ljubljana-Vrhniha pod pridržkom pridobitve potrebnega zemljišča zgradbeno dovolitev, po razmerju komisijskih določil, navedenih v zapisniku političnega odhoda od 22. — 24. marcija 1897, št. 3097, 4918 in po razmerju priloženega podpisanega načrta za zemeljska in postranska dela v smislu §§. 19. in 20. visoke ministerske odredbe z dne 25. januvarija 1897, drž. zak. št. 19. Dovolitev se podeluje pod tem pogojem, da se višina v progi km. 8·3 do 10.1 za 0·5 m dvigne, predor pri km 95/6 od 1.5 *m* na 2 *m* razširi in da se izbira onih zgradb, katere je napraviti v tem 5·9 in 11²/₃ prilikom državne kalavdacije zadostno utemelji. — Kake bodo postaje, to je pridržano ukrepu visokega c. kr. železniškega ministerstva.

O tem se obvešča častiti konsorcij s pripomnjo, da zadobi zgradbena dovolitev z ozirom napričetkom napominani visoki ukaz šele po danem. Najvišjem dovoljenji veljavo in da se bode šele od tega časa naprej razsojevalo o razlastitvah.

Dopustilna listina z dne 26. maja 1897 za lokalno železnico Ljubljana (Brezovica)-Vrhnika objavila se je v državnem zakoniku št. 137, kateri se je dne 23. junija 1897 izdal in razposlal. Dopustilo, zgraditi in obratovati lokomotivno železnico, katero bo kot normalnotirno lokalno železnico napraviti od Brezovice stično s progo Dunaj-Trst c. kr. priv. južne železniške družbe na Vrhniko, podelilo se je deželnemu poslancu Ivanu Hribarju županu ljubljanskemu v zvezi z deželnim poslancem Gabrijel Viktor Jelovšekom, županom na Vrhniki in z Ivan Grudnom, c. kr. davkarjem v. p. na Vrhniki. Za železnico podeljuje država poroštvo letnega čistega donosa, ki je enak štiri odstotnemu obrestovanju in razdolžni kvoti prednostzajma v nominalnem znesku 400 000 gld. av. v. v notah, katerega bo v dobavo novcev vzprijeti ter odplačati v 76 letih. Z zgradbo železnice je takoj po dobljenem stavbinskem dopustilu pričeti in najkasneje v teku jednega leta od 26. maja 1897 računši, dokončati. — Zbornica je vzela ta naznanila odobruje na znanje.

III. Zbornični svetnik Jos. Lenarčič poroča o načrtu zakona glede davčnega zneska, potrebnega za svojstvo polnopravnega trgovca. C. kr. trgovinsko ministerstvo je z naslednjim ukazom povabilo zbornico, da o načrtu poroča:

Dne 1. januvarija 1898 pride nova davčna reforma v moč. Vsled tega pa, ker je bil davčni znesek, ki je odločilen pri navedbi določb trgovskega zakonika o tvrdkah i. t. d. v §. 7. uvodnega zakona k trgovskemu zakoniku določen le z ozirom na davčni ordinarij (brez tako imenovane izvanredne doklade), dočim v prihodnje odpade razločevanje davčnega ordinarija in izvanredne doklade, in se ima mesto teh dveh zneskov določiti le en sam znesek, nastala je potreba, da se premeni navedeno mesto v zakonu.

Pri tej priliki nameravajo udeležena ministerstva sprožiti tudi druge premenitve §. 7. kakor tudi §. 9. citiranega zakona, katere je razvideti iz priloženega načrta. Krog trgovcev, podvrženih določbam trgovskega zakonika o tvrdkah, trgovskih knjigah i. t. d. bi se omejil tudi v prihodnje po krajevnih razredih.

Ne da se namreč utajiti, da bi morebiti na odstranitev krajevnih razredov, oziroma izenačenje vseh krajev z ozirom na najmanjši davčni znesek, ki je odločilen za dolžnost tvrtko protokolirati, bila dejanstvena neenakomernost. Najmanjši davčni stavek, ki v manjših krajih obsega le obrtnike, spadajoče v višji obrtni nivo, obsega namreč v večjih, obljudenih krajih obrtnike nižje vrste, ki bi se tako z ozirom na njihovo osobno kvalifikacijo, kakor vzpričo očevidne intencije trgovskega zakonika (primerjaj člen 10) ne smeli podvreči določbam, ki se tičejo polnopravnih trgovcev.

Krajevni razredi so v načrtu po prebivalskem številu po 10.000 in 100.000 pribivalcev in po davčnih stavkih po 25 gld., 40 gld. in 60 gld. drug od drugega ločeni; ti davčni stavki so v obče primerni dosedanjemu cenzu.

Določbo §. 9. uvodnega zakona je tudi na slučaj uvrstitve kakega kraja v višji krajevni razred vsled pomnožitve prebivalstva raztegniti in v členu II. ukreniti primerno prehodno določbo.

Ob važnosti, katero ima nameravana zakonska premena za komercijelne in obrtne interese, zdi se trgovskemu ministerstvu primerno, da zasliši o tem trgovske in obrtniške zbornice prej. nego predloži zakonski načrt državnemu zboru.

Zbornica se je obrnila do gremija trgovcev v Ljubljani in do dotičnih zadrug po deželi. Iz odgovorov se sme soditi, da se vjemajo s predloženim načrtom zakona glede davčnega zneska, potrebnega za svojstvo polnopravnega trgovca. Ta zakon bi imel III člene ki se glase:

Člen I. §§. 7l in 9. zakona, z dne 17. decembra 1862, drž. zak. št. 1 za 1863, uvodnega zakona trgovskega zakonika se razveljavita in se imata v prihodnje glasiti tako: §. 7. Določbe trgovskega zakonika o tvrtkah, trgovskih knjigah, prokuri in trgovskih družbah je, izvzemši krošnjarje, navesti na vse trgovce, ki od pridobitka svoje kupčije plačujejo letnega državnega pridobitnega davka v krajih z nad 100.000 prebivalci najmanj 60 gld., v krajih z nad 10.000 in pod 100.000 pribivalci najmanj 40 gld. in v krajih, ki nimajo nad 10.000 prebivalcev, najmanj 25 gld. — ali katerih kupčija bi po svojem obsegu utemeljevala omenjeno davčno izmero, če ne bi bili oproščeni plačevanja.

§. 9. Če je tvrdka kakega trgovca vpisana v trgovski register, nimajo poznejše premembe zneska pridobitnega davka, ki ga ima plačevati, ali vsled

pomnožitve prebivalstva obratnega kraja nastala uvrstitev tega kraja v drug krajevni razred (§. 7.) nobenega vpliva na izrševanje v prejšnjem paragrafu navedenih določb trgovskega zakonika.

Člen II. Ta zakon stopi s 1. januvarijem 1898 v veljavo. Na trgovce, katerih tvrdka je bila ob pričetku veljavnosti tega zakona že vpisana, nima premena postavnega davčnega stavka nobenega vpliva.

Člen III. Izvršitev tega zakona se naroča pravosodnemu in trgovskemu ministru.

Odsek pritrjuje načelom, ki so izraženi v tem zakonu. Če se §. 7. zakona z dne 17. dec. 1862, drž. zak. št. 1 iz l. 1863 glede uvedbe trgovskega zakonika primerja z v načrtu obseženem novim §. 7, se dobi preverjenje, da ta kolikor mogoče upošteva krajevne razmere in določa minimalni davek, da je pričakovati, da bo dolžnost protokolovanja zadela le tiste trgovce, ki imajo sposobnost, knjige voditi, iz katerih so razvidne njihove kupčijske razmere in stanje premoženja, trgovska pisma hraniti, inventar napraviti, bilanco skleniti in trgovske knjige inventare in bilance za določenih deset let hraniti (člen 28 do 33.). Odsek še povdarja, da je doslej §. 7. določal, da se morajo določila trgovinskega zakonika o firmah uporabljati pri vseh trgovcih, ki so od pridobitka plačevali enoletnega direktnega davka brez doklad na Dunaji najmanj 50 gld., v okolici dveh milj okrog Dunaja 30 gld., v krajih s prebivalstvom čez 50.000 najmanj 40 gld., v krajih čez 10.000 do 5.000 duš 30 gld. in v krajih z ali pod 10.000 duš najmanj 20 gld. Odsek konečno predlaga: Čestita zbornica naj se izjavi, da pritrja načrtu zakona v polnem obsegu. — Predlog se sprejme. (Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Slabo pogajanje trt.

Če imaš slabe trte ali če so tla izsesana, poganjajo trte slabše. Še bolje pa škoduje trtam pozimski ali pomladanski mraz. Toča pobije le v nekaterih krajih, a je po svojih posledicah kaj občutna za vinske trte, ako se pozneje ne naredi dosti listja.

Če je toča pobila ali mraz trte poškodoval, trte slabše poganjajo. Posledica temu je pa, da vsled tega lubje poka na starem lesu in na kolencih. Konec temu je, da kolenci propadejo in naposled vsa trta.

Nadalje je moča škodljiva vinski trti. Moča nastaja, če je preveč dežja, ali pa če ne more voda teči zaradi nepremočljivih spodnjih plastij v nižavah ali na ne dovolj strmih rebrih in se vsled tega voda vzdiguje v zgornje plasti. Korenine stoje v vodi in ne morejo vsprejemati redilnih snovij. Posledica temu pa je, da začne trta rumeneti in da naposled odpade.

Glavni povod slabe rasti je pa ta, da se novi vinogradi napačno zasajajo, da se izbero napačne trte za nasajanje in zlasti da se ne gleda, odkod prihajajo.

Če zasajamo nov vinograd, moramo gledati na to, da so tla zopet dobila za preživljenje trte prepotrebne redilne snovi. Stara izkušnja nas uči, da trte slabo rasejo in se razvijajo, ako jih sadimo v kraje, kjer smo ravnokar potrebili stari vinograd, kjer je hiral.

Trta takoj prva leta dobro ne rase, kjer je bil poprej vinograd več let. Naj trte v novem vinogradu tudi zrasejo, poginejo pa vendar pred časom. Nadalje je važno, kake trte zasajamo, kajti pri trtah se podedujejo dobre in slabe lastnosti.

Od tega, kako ravnamo z vinogradom prvo leto, je odvisno, kako bode dalje uspeval. Obrezovanje mladih trt, kadar imajo preveč roditi, je le tedaj brez škode, ako morejo brez oslabljenja mladih preživeti svoj sad.

Če mlado trto prezgodaj obrežemo, imamo trajno malo pridelka. Večkrat nas zapelje v to močno poganjanje lesa mladih trt. Dve ali triletne trte večkrat močno poganjajo les, dočim njih korenine zaostajajo. Pri obrezovanju novega vinograda je paziti, da bode število očes v pravem razmerju s trto, ker so lesne mladike slabe, če se jih preveč posuši.

Tudi listna dela so velicega pomena za rast in rodovitnost trt. Kakor imamo namen, voditi sokove z obrezovanjem, ravno tako morajo v tem smislu vplivati tudi na listna dela. Če pravočasno opravimo to delo, ne varujemo samo trte, da po nepotrebnem ne zgubljajo sokov, temveč pripomoremo, da dobi lepo listje in grozdje ter da les lepo poganja. Če se ta dela prepozno opravijo, se posebno pozna pri slabih trtah v gorkejših legah. Mladike in grozdje so drobni. Čim pozneje se delo izvede, tem več listja se mora vzeti s trte. To pa trti škoduje ne le tisto, temveč tudi prihodnje leto.

Slaba lesna rast trt je kriva, da se tako razširjajo nekatere trtne bolezni. Tudi se ni čuditi, če se oslabljene trte manje ustavljajo boleznim. Dobro rodi in dolgo se vzdrži jedino trta, ki ima krepek les in dobro razvite korenine.

Kmetijske raznoterosti.

Pobiranje semena jelovega drevja. Opozarjamo na nastopni razglas c. kr. dež. vlade za Kranjsko z dne 15. julija 1897, št. 9595 o pobiranju semena jelovega drevja: Ker se je opazilo, da se po gozdih naše dežele pobira seme jelovega drevja (smrečno, jelčno, mecesnovo, borovo seme) v trgovinske namene brez ozira na prirodno vsemenitev gozdov, deloma pa tudi na neupravičen način, zatoraj c. kr. dež. vlada opozarja občinstvo na to, da takšen način izkoriščanja gozdov sčasoma škoduje gozdni lesoreji in, ako se izvršuje v tujih gozdih brez pritrditve gozdnega lastnika, utemeljuje po § 62. gozdnega zakona z dne 3. dec. 1852. leta, dež. zak. št. 250. prestopek, ki ga je kaznovati po § 60 istega zakona, v kolikor ne nastopijo občni kazenski predpisi, v svojem gozdu pa je omejeno, oziroma prepovedano po določilih § 4. gozdnega zakona, oziroma po § 5. ministerskega ukaza z dne 3. julija 1873. l., dež. zak. št. 39. Pozivajo se toraj gozdni organi, občinski predstojniki in c. kr. žandamerija, da vsako takšno gozdno poškodbo, ki jim pride do znanja, bodisi da jo store gozdni posestniki sami ali pa tuji ljudje, kakor druge prestopke gozdnega zakona takoj naznanijo političnemu okrajnemu oblastvu, ki bode zoper storivce postopalo po določilih gozdnega zakona, eventualno, če se je storil čin, ki ga je kaznovati po občnem kazenskem zakonu, to naznanilo pristojnemu kazenskemu sodišču.

Poučni in zabavni del.

Pogled v kemijo in alkemijo.

Opisal J. B.

1.

Ljudje opazujejo že od nekdaj prirodo in iz tega opazovanja razvila se je znanost, ki ji pravimo prirodoznanstvo. Prirodoznanstvo pa delimo na tri dele, namreč prirodopis, fiziko in kemijo.

Ako si natančneje ogledamo navaden kamen z imenom apnenec, katerega je pri nas povsod največ, ter opišemo njegovo zunanjost in omenimo tudi še njegovo trdost, gostost in težo, pečali smo se s prirodopisom. Če pa zdrobimo s kladvom tak kamen na male kosce, razločijo se ti kosci od celote le po velikosti. Tako delitev imenujemo mehanično. Mehanične moči se nam natančneje razlagajo v fiziki. Ako pa apnenec vržemo v razbeljeno peč ter ga žgemo več dni, kakor se to v apnenici godi, — spremeni se popolnoma. Postane mehkeji in lažji in če vlijemo mrzle vode nanj, začne šumeti in se kaditi iz njega ter razpade v prah. Tako spremembo imenujemo kemično. Kemično se tudi spremeni les v pepel in oglje, kadar zgori, — ali pa železo, če se rja ž njega naredi.

Ako potisnemo prazno povezneno kupico v vodo, vidimo, da se kupica ne napolni z vodo, ker se zrak v njej temu upira. Zaradi te lastnosti prištevamo tudi zrak — telesom. Kakor vsako drugo telo, tako tudi zrak ne pripušča svoj prostor kakemu drugemu telesu brez upora. Smo li postavili pod povezneno čašo plavajočo luč, tedaj luč nekaj časa gori, potem pa ugasne in med tem stopila je tudi voda nekoliko višje v kupici. Iz tega spoznamo, da sta v zraku dva plina in sicer jeden, v katerem luč gori, drugi v katerem ugasne; prvega imenujemo kisik, drugega dušik. Kemiki pa poznajo še mnogo drugih plinov, kakor vodik, klor itd.

Ti plini pa se ne dajo več razkrojiti v druge, imenujejo jih zaradi tega elemente ali prvine. Nerazkrojljive so pa tudi nekatere druge tvarine, kakor žveplo, oglje in vse kovine. Tudi te imenujemo elemente. Vseh elementov je dandanes nad 60, mogoče je pa, da se s časoma pokaže kateri teh elementov še kakor sestavljeno telo. V starih časih so poznali le 4 elemente, namreč zrak, vodo, zemljo in ogenj, ali dandanes dobro vemo, da od teh ni nobeden element, ampak, da so prvi trije sestavljena telesa, ogenj pa je le kemična prikazen.

Jednaka kemična prikazen je tudi vrenje žganih pijač in dihanje. Za dihanje imajo ljudje in živali pluča, katere lahko primerjamo s kemičnim aparatom, v katerem se s pomočjo kisika spremeni slaba, izrabljena kri v dobro. Naš želodec je pa že cel kemičen laboratorij, v katerem se izpreminjajo jedila v soke, iz katerih se nareja kri in meso. Znano je, da ljudje in živali za dihanje potrebujejo zrak in posebno kisik, ki se pa vsled vpliva krvi v plučah spremeni v ogljikovo kislino, katero potem izsopejo. O ogljikovi kislini pa tudi vemo, da se v njej ljudje in živali zaduše. Na ta način bi se sčasoma ves kisik iz zraka porabil ter nadomestil s škodljivo ogljikovo kislino; toda modri stvarnik je tudi skrbel v tem obziru. Ogljikovo kislino namreč posrkajo rastline po listih vase, iz sebe pa izhlape kisik, ki je zopet živalstvu in človeštvu v prid. Ta sprememba se v svetovnem kolobaru vrši v jedno mer. Njeno resničnost pa tudi lahko dokažemo s poskusi. Ogljikova kislina ima to lastnost, da skali apneno vodo in to se tudi zgodi, ako po cevi sopemo v apneno vodo. Ako pa denemo v posodo, z vodo napolnjeno zelene rastlinske liste ter jih pokrijemo tesno z livom (lijavnikom) zgoraj dobro zamašenim in postavimo na solnčni kraj, nabere se v nekaterih dneh v lijavniku mnogo kisika. Svetloba pogostoma pospešuje kemične spremembe, tako n. pr. se razkroji (razpade) na solncu solitarna kislina (ki jo narejajo iz solitarja); nasprotno pa se spoji klor (t. j. plin, ki se nahaja v navadni kuhinjski soli in se tudi iz nje dela) z vodikom (t. j. plin, ki se nahaja v vodi) na svetlobi s tako silo, da razžene steklenico, v kateri sta prej plina v temi popolnoma mirovala, z močnim pokom na drobne kosce, in iz klora in vodika nastala je solna kislina. Najlepši dokaz kemičnega delovanja svetlobe je pa fotografija. Toda ne le svetloba ampak tudi toplota, elektrika ali pa tudi že sama kemična sorodnost povzročuje razkroj in spojitev tvarin. Ako napeljemo električni tok v vodo, razkroji jo v vodik in kisik, električna iskra pa spoji zopet ta plina. Večkrat se pa tvarine tudi spajajo, ako pridejo le v dotiko. Košček natrijuma, ki ga vržemo v vodo, se vžge ter spoji s kisikom. Ako polijemo kredo s hudim oljem (vitrijolom, žvepleno kislino), se spremeni v gips.

V solitarni kislini se stopi košček železa, svinca, bakra, cina, srebra, sploh vsaka kovina razen zlata ter napravi solitarni kovinski okis (kovinski nitrat).

Vse to nas uči kemija, to je torej znanost, ki nam razlaga, kako se tvarine spoje in razkroje. Število kemičnih spojin je ogromno, kajti razen 60 elementov so vse druge tvarine spojene. Najnavadnejše so voda, rude, prst, les, večina kamenja, rastlinska in živalska trupla itd. Kemija je dandanes v praktičnem življenji jako velikega pomena. Mnogo obrtnikov pripada iz znanstvenega stališča kemikom. Usnjar (strojar), ki nareja iz kož usnje, je kemik, če tudi on o kemiji nič ne ve. Celo peka, ki iz testa speče kruh, lahko štejemo med kemike; da je pa lekarničar izurjen kemik, je obče znano. Tvarine, kakor cuker, lim, barve, sveče, milo, opeka, steklo, porcelan, papir, soda, žganje, pivo, jesih, svetilni plin, žveplenke, smodnik itd. se izdelujejo kemično v tovarnah (fabrikah). Kemija je sploh dandanes podstava obrtniji, kakor tudi modernemu poljedelstvu in zdravilstvu. Vsled tega upeljana je ta vednost že povsod v srednje šole kot učni predmet. Ali kot znanost razvila se je največ še le v tem in preteklem stoletji. Pečali so se sicer že tudi prej in celo v starodavnih časih posamezni učenjaki s tem

predmetom, ki so ga pa „alkemijo“ imenovali. Beseda alkemija“ izvira iz arabskega „al kimia“ in zaznamuje posebno umetnost, s katero so se menda že pečali stari Egipčani, pozneje lotili so se je Arabci in ti so jo prinesli v Evropo, kjer se je v srednjem veku razširila skoraj po vseh državah ter ohranila do 19. stoletja. Alkemisti skušali so na vse mogoče načine spremeniti nežlahtne kovine v žlahtne, posebno v zlato. Na to misel napeljala jih je ločitev kovin iz mineralij. Bili so namreč mnenja, da se mineralije spremene v kovine in sklepali so dalje, da bi se na ta način dale tudi navadne kovine v zlato spremeniti. Ta prizadevanja spozna današnja vednost za bedarijo, kajti mi vemo, da je zlato element, ki se more le iz zlate rude dobiti, kajti kemiki pač znajo elemente spajati, nikakor pa jih spreminjati. Vendar brez vsega pomena tudi ti napori niso bili, kajti z raznimi poskušnjami našli so marsikaj koristnega, kakor fosfor, porcelan, smodnik in iz „alkemije“ razvila se je polagoma sedanja kemična znanost. Dandanes se tudi noben kemik ne peča z iznajdbo zlata, vendar nemogoče ni, da se to kdaj komu slučajno posreči; kajti popolnoma dognano še ni, ali so res sedanji elementi prvotna nerazkrojljiva telesa, marveč verjetno je, da je še marsikateri sedanji element kemična spojina, vsaj so tudi zmotnjave človeška lastnost.

Alkemisti pa niso skušali samo zlato narediti ampak kasneje tudi tako zdravilo, da bi ozdravilo vse bolezni, pomladilo starost in podaljšalo življenje. Alkemisti sami so svojo vednost imenovali „lapis philosophorum“ (kamen modrijanov) tisti pa, ki so ga našli, zvali so se edepti. Adepte imeli so navadno za copernike, nekateri tudi za svete in jako učene može, pogostoma tudi za sleparje in goljufe.

O tem poročamo prihodnjič.

Novice.

† Janko Krsnik.

Slovenec nima sreče! Najboljše može, najdelavnejše in najnadarjenejše rodoljube vzela nam je smrt v njih najlepših letih in sedaj tudi moža, od katerega smo pričakovali še jako mnogo, Janka Krsnika. Kot pisatelj, kot politik in kot rodoljub zavzemal je Janko Krsnik odlično mesto v našem narodu in ž njim je ta mali, s tolikimi težavami boreči se narod izgubil jednega najboljših svojih sinov. Pokojnik se je rodil 4 septembra 1852. na Brdu Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, juridične studije pa na Dunaji. L. 1876. je vstopil pri ljubljanski finančni prokuraturi, pa l. 1877. opustil to karijero ter prestopil k notarjatu. Imel je srečo, da je bil že l. 1880. imenovan notarjem in sicer za njegov domači okraj, za Brdo. Od tedaj je živel na svoji grajščini, živel svoji rodovini, literaturi in politiki. Pred dvema letoma je jel bolehati in kmalu se je pokazalo, da se ga je prijela sušica. Iskal je zdravja v Gleichenbergu, a ni ga našel; v torek so ga pripeljali iz Gleichenberga v Ljubljano in tu je v noči od torka na sredo ob $^1/_2$ 1. uri izdihnil blago svojo dušo, zapustivši udovo in 8 otrok Krsnik se je že v mladih letih zanimal za literaturo. Zložil je in obelodanil mnogo lepih lirskih pesmij, kasneje pa, po uplivu Jurčičevem, posvetil se je novelistiki. Njegovi romani spadajo mej najznamenitejša slovenska leposlovna dela. Pisana so duhovito, v elegantnem slogu, zanimivo in zabavno ter zagotovljajo Krsniku časten spomin v slovanski literarni zgodovini. Snovi svojim povestim je Krsnik zajemal iz malomestnega in kmetskega življenja, slikal je najrajše socijalno in rodbinsko življenje grajščakov, kmetov in meščanov, a po načinu pisanja, po izvirnosti idej in opisovanja, po fini tehniki je nadkrilil vse druge slovenske pisatelje. S Krsnikom je narod slovenski izgubil najgenijalnejšega svojega pisatelja. Izgubil pa je ž njim tudi odličnega politika. Jurčič je pridobil Krsnika za sotrudnika „Slov Naroda“. V tem listu, kakor tudi v „Novicah“ je priobčil Krsnik mnogo duhovitih političnih člankov, kateri so obujali mnogo senzacije a kmalu je dobil priliko, da je nastopil tudi kot praktičen politik v dež. zboru kranjskem, čegar član je ostal do smrti Dvakrat so ga izvolile kmetske občine brdsko-kamniškega okraja, pri zadnjih volitvah pa trgovinska zbornica kranjska, katere delavni član je bil pokojnik mnogo let V deželnem zboru je bil Krsnik vedno zagovornik previdnega postopanja; ni vselej soglašal s taktiko drugih poslancev, a bil je vedno in odločno naroden, vedno resničen prijatelj kmetskega prebivalstva in delaven zagovornik svojih volilcev Odlikoval se je kot spreten debatêr in duhovit govornik. Kot človek je bil Krsnik jeden najsimpatičnejših mož, kar jih imamo mej našimi veljaki. Bil je dovtipen, zgovoren in zabaven kot družabnik, radodaren, idealnodovzeten, delaven kot rodoljub, skrben in blag kot soprog, vesten in zanesljiv, iz kratka plemenita, res zlata duša, čislal in ljubil ga je vsak, kdor ga je poznal. V petek položili so pokojnikovo truplo na Brdu k večnemu počitku. Umrl je v mladih letih, a dasi nas je dosti prezgodaj zapustil, ostavil nam je svoja dela in ta mu zagotavljajo trajno slavo. Bodi Janku Krsniku zemljica lahka in časten spomin!

— **Ljubljanski župan pri cesarju.** Presvetli cesar sprejel je te dni župana ljubljanskega Ivana Hribarja v posebni avdijenciji Župan je cesarju poročal o zadnjem potresu in ga prosil podpore, da bi se odložil rok za vračanje posojil in da bi se zmanjšale anuitete, ter da bi se ustanovila v Ljubljani mehanična delavnica. Cesar je obljubil županu svojo podporo glede izrečenih prošenj in ga obširno izpraševal o potresu.

— **Odlikovanje.** 24. t. m je v načelniški pisarni tukajšnje južne železnice stolni prošt dr. Klofutar v spremstvu kanonika g. dr. Elberta in knezoškofijskega tajnika g. J. Šiške pripel g. načelniku Evgeniju Gutmanu od sv. očeta Leona XIII. podeljeni mu viteški križec reda sv. Silvestra.

— **Umrl** je 19. t. m. c. kr. računski svetnik pri dež. vladi g. Vilibald Bregar v starosti 59 let.

— **Razmere v Istri** so postale že uprav divjaške in ves svet se jim mora le čuditi. Pred kratkim je prišel dr. Laginja v Rovnij, da zagovarja tam več hrvaških obtožencev. Lahi so mu prirejali demonstracije, tako da je policija aretovala več izmej njih, gostilničarji pa mu niso hoteli dati kosila. Vsled tega je zahteval, naj se obravnava proti obtoženim Hrvatom odloži, kar se je tudi zgodilo.

— **Glasbena Matica.** Odbor se je pod predsedstvom g. Fr. Ravniharja te dni konstituiral in je izvolil podpredsednikom g. A. Svetka, tajnikom g. I. Beleta, blagajnikom g. A. Petrovčiča, knjižničarjem g. A. Razingerja, gospodarjem g. I. Sbrisaja in šolskim nadzornikom g. dr. G. Volčiča. Število društvenih članov je narasla na 755. Glasbeno šolo je obis-

kovalo letos 355 gojencev. Proti lanskemu letu je število učencev naraslo za 60 Pevski zbor je v minuli seziji sodeloval pri II koncertih. Kot društveni dar za bodoče leto se že tiska „Zbirka patitur moških zborov“.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** ima svojo XII. redno veliko skupščino v Škofji Loki v četrtek dne 5. avgusta 1897. l. z nastopnim vsporedom: I. Sv. maša ob 9. uri v mestni župnijski cerkvi II. Zborovanje ob 10. uri pri „Zlati kroni“ 1) Prvomestnikov nagovor. 2) Tajnikovo poročilo. 3) Blagajnikovo poročilo. 4.) Nadzorništva poročilo. 5) Volitev jedne tretjine družbinega vodstva. (Po pravilih izstopijo letos naslednji udje družbinega vodstva: Ivan Murnik, dr. Ivan Svetina, dr Josip Vošnjak. Andrej Zamejic) 6) Volitev nadzorništva (5 članov). 7) Volitev razsodništva (5 članov). Pristavek. 1) Predvečer, dne 4. avgusta t. l, naj se ob 8. uri p. n skupščinarji in p n. Ljubljančanje prijateljsko snidejo na vrtu gostilne g. Ferlinca (pri „Zvezdi“). — Pevske točke bo izvajalo družbi sv. Cirila in Metoda posebno naklonjeno slav. pevsko društvo „Ljubljana“. 2) Dne 5. avg. odhod iz Ljubljane z navadnim vlakom ob 7 08 uri zjutraj. 3) Po zborovanji skupni obed na Štemarjih pri g. Val. Sušniku ob 1. uri. Radi obeda se je udeležencem zglasiti do 3. avgusta pri slavnostnem odboru v Škofji Loki. Kuvert brez vina stane 1 gld. 50 kr. 4) Ob 5. uri koncert na Štemarjih. Vstopnina 50 kr. 5.) Odhod iz Škofje Loke proti Ljubljani z navadnim vlakom ob 9. uri 20 minut zvečer.

— **Imenovanja.** Evidenčna tehnika gg. Roger Bassin in Henrik Swalla sta imenovana evidenčnima geometroma, prvi za vipavski, drugi za mokronoški okraj.

— **Premeščenje.** Učitelj glasbe in petja na učiteljišči v Kopru g. Anton Dekleva je premeščen na učiteljišče v Ljubljano.

— **Draginjska doklada drž. uradnikov.** Ker drž zbor ni mogel rešiti vladne predlog glede draginskih doklad ljubljanskim uradnikom, je cesar s posebno naredbo z dne 22 t. m. zaukazal, izplačati uradnikom potresne podpore v skupnem znesku 63 000 gld

— **Celjsko gimnazijsko vprašanje** se je provizorno rešilo na ta način, da je vlada namesto slov. gimnazije ustanovila pri veliki gimnaziji slov. samostojne razrede, kateri so administrativno zvezani z veliko gimnazijo, imajo pa svoje samostojno vodstvo. Potrebne troške za razpuščeno gimnazijo in za nove razrede je dovolil cesar potom naredbe.

— **Preganjan slovenski profesor.** Gosp. profesor Apih v Celovci je bil svoj čas prevzel ravnateljstvo celovške višje deklške šole. Nemški profesorji so ga zavidali za ta revni postranski zaslužek in se niso sramovali to javno pokazati po svojih prijateljih in somišljenikih v dež. zboru in v mestnem zastopu. Prof. Apih je nemške profesorje za to grdo postopanje primerno osramotil; odpovedal se je namreč prostovoljno ravnateljstvu rečene šole.

— **Odlikovan slovenski umetnik.** Naš rojak, gosp. Alojzij Repič, gojenec dunajske akademije obrazilnih umetnostij, je dobil od akademije prvo odlikovanje, takozvani „Schillerpreis“.

— **Pol. društvo »Edinost« v Trstu** izvolilo je na svojem občnem zboru dne 18. t. m. naslednji odbor: Mate Mandić, predsednik, Ivan Balanć, dr. Gustav Gregorin, dr. Otokar Rybař, Jos Turk, Makso Cotič, Jos. Katalan, Kornelij Gorup, Ante Bogdanović in Ivan Fajdiga, odborniki: Fr. Šuman, Ant Miklavec, Martin Pečar, Miha Hrovatin, Ivan Martelanc, Jak Perhavc, Iv. Gorjup, Alojzij Gorjup, Iv. M. Vatovec, namestniki, dr. Jos. Abram in Ivan Prelog pregledovalca računov.

— **Šolska nadzorstvo na Primoskem.** Lahi na Primorskem se močno trudijo, da bi Slovencem in Hrvatom vzeli še tisto malo ljudskih šol, kar jih imajo Vlada jim gre seveda krepko na roke. Tako je pred kratkim odstavila šolskega nadzornika za tržaško okolico J. Dolinarja, na čegar mesto pride gotovo kak strupen Lah. Dalje je vlada premestila tudi nadzornika srednjih šol V. Leschanofskega. Ta je sicer hud sovražnik Slovencev ali zameril se je tudi Lahom in ker ga ti več ne marajo, ga je vlada seveda hitro odpravila.

— **Matura na mariborski gimnaziji.** Letos prišli so obiskovalci slovenskih paralelk na mariborski gimnaziji prvič do mature in dokazali so sijajno, da so paralelke izvrstna uredba. Maturo je delalo 32 dijakov, mej katerimi je bilo 9 Nemcev in 23 Slovencev. Trije dijaki so padli na dva meseca, vsi drugi so maturo naredili, mej njimi 14 dijakov, 12 Slovencev in 2 Nemca, z odliko

— **Celjski mestni urad,** kateri je še 1. majnika znal mir in red tako varovati, da se je upal celo socijalnim demokratom dovoliti sprevod po mestu, je zdaj prepovedal, da bi se povodom slavnosti celjskega Sokola vršil po mestu kak obhod, češ, da sta javni mir in red v nevarnosti. Naravno je, da je mestni urad izdal to prepoved zgolj iz sovraštva proti Slovencem

— **Naš drobiž.** Bakreni drobiž po 1 kr. in $^5/_{10}$ kr. se vzame 1. mal. srpana 1898. iz prometa, in se ne bo več izdajal, pač pa ga bodo c. kr. blagajnice še do 31. decembra 1899. l. sprejemale v plačllo

— **Toča.** Dne 23 t. m. je toča na Dolenjskem v raznih okrajih, posebno na krog Sodražice, hudo pobila. Nekaj dnij prej padala je bila toča tudi v krškem okraju, pa tudi po raznih drugih okrajih je letos vsled vremenskih nezgod velika škoda. Ubogi kmet!

— **Ulom v frančiškansko cerkev v Ljubljani.** Neznani tatovi vlomili so v noči od 20 na 21. t. m. v frančiškansko cerkev izpraznili tri skrinjice, poskušali zdrobiti monstranco in odnesli srebrno lunulo, katero so po nekem dečku prodali nekemu ljubljanskemu zlatarju.

— **Roparski napad.** V Ljubljani se je dne 11. t. m. blizu uršulinske cerkve ob 10. uri zvečer zgodil roparski napad. Neznan lepov je nekega delavca, Podržaja, oropal za 15 gld in potem pobegnil.

— **Nesreča na planini.** Dne 12. t. m. gnali so iz Boh. Bistrice živino na planino. Pastirjem se je pridružil tudi 9letni Janez Mencinger, kateri se je na planini ločil od svojih tovarišev in potem najbrž ponesrečil Našli fanta še doslej niso, dasi ga že ves čas iščejo.

— **Ljubimec v košu.** V Neapolju je tožil 45leten soprog svojo 20letno ženo, da ga je več mesecev varala z drugim moškim in prosil za ločitev zakona. Žena je tajila svojo krivdo, a preiskava je dognala, da je perica prinašala vsak teden v košu k lepi gospé 23letnega mladeniča. Zakrit s perilom je počakal mladenič ugodne prilike. Ko je prišla perica po umazano perilo. je istim potom odnesla ljubimca. Enkrat pa se je perica izpodtaknila in padla. iz koša pa je zletel ljubimec. Tako je stvar prišla na dan.

— **Nesreča.** Iz Kotovica v Sileziji javljajo, da je vihae podrl 150 metrov visok dimnik neke livarne. Nekaj oseb je ubitih, mnogo ranjenih. Toda boje se, da je še drugih zasutih pod ruševinami.

— **Koliko stane moderna vojska?** Francoski vojak stane v vojski povprečno tri franke, vstevši orožje, strelivo itd. Tedaj bi vsaka evropska velemoč izdala na dan okroglo število 46 milijonov frankov. in če bi se iztočasno udeleževalo vojske šest evropskih velesil, stalo bi to narode dotičnih držav na dan 276 milijonov frankov. Pri tem se je računalo, da se pokliče le polovica rezervistov na službovanje.

— **Grozen človek.** Brivec Fischer v Berolinu je pijanec in surovež Delal ni že dlje časa nič, kadar je pa bil pijan, je ženo in otroke grozovito pretepal. Te dni je prišel

ponoči pijan domov in je koj brez povoda začel ženo pretepati. Ker ji je grozil, da jo ubije, zbežala je žena iz stanovanja. To je Fischerja tako razkačilo, da je zgrabil svoje jednoletno dete in je s tako silo vrgel skozi okno, da je otrok telebnil ob sosedno hišo in potem šele padel na tla. Seveda je bil otrok takoj mrtev. Ljudje iz hiše so pridrli v Fischerjevo stanovanje in grozovitega človeka zasačili prav v trenotku, ko je hotel drugo svoje dete vreči skozi okno. Zvezali so moža, ga peljali k truplu ubitega otroka, ga tam pretepali, da je kri curkoma od njega tekla, in ga šele potem izročili policiji.

— **Iz strahu pred ognjem.** Te dni je v Rimu začela goreti neka hiša. Stanovniki so zapustili hišo po stopnicah, katere niso gorele, hišni gospodar, Ricci, pa se je ognja tako ustrašil, da se mu je menda zmešalo, kajti skočil je z druzega nadstropja na dvorišče, za njim pa je skočila vsa njegova rodbina, žena in trije otroci. Vsa petorica se je tako nevarno pobila, da najbrž nobeden ne okreva.

— **Z balonom na severni pol.** Z veliko pozornostjo pričakuje ves svet vesti o hrabrem švedskem inženerju Andréeju, kateri je poskusil z balonom priti tja, kamor človeška noga še ni stopila, na severni pol. Andrée si je naredil zrakoplov, ki obsega 5000 kubičnih metrov, ki je $2^1/_2$ *m* visok in katerega so polnili 87 ur. S tem zrakoplovom je Andrée odšel v spremstvu dveh tovarišev, a doslej še ni glasu o njem.

— **Ljubico v novo** je vrgla skozi okno prodajalka Marija Zeuching na Dunaji. Njen 20letni sin je imel namreč ljubavno razmerje z 18letno tovarniško delavko Marijo Emayer. Ker pa Marija Zeuchling tega ni trpela, godili so se v hiši, kjer je stanovala tudi Emayer, večkrat škandali. Ko je izvedela zlobna Zeuchling, da je njen sin zopet v drugem nadstropju pri ljubici, hitela je gori zgrabila dekle za noge ter je vrgla na dvorišče. Dekle se je jako pobilo ter si zlomilo nogo. Besno mater so zaprli.

— **Štrajk vojakov.** Dasi smo že vajeni vsak dan slišati, da so ti i ti delavski krogi zadruge in tovarne delo ustavili, zdi se nam vendar nekaj novega to o vojakih slišati. V kitajski vojski hoteli so mnogo prevstrojiti po evropejskih načelih glede vežbanja, discipline itd., temu pa so se vstavili vojaki, ki bi bili morali vsled nerabljivosti po novih uvedbah službo opustiti. Kitajski častniki so takoj zbežali ter se je poglavarjem le z največjo silo posrečilo nepokorneže razorožiti. Seveda se ni mnogo dogovarjalo in posredovalo ž njimi, kakor je to pri štrajkujočih pri nas običnо — kolovratneže so obglavili, ostalim pa ušesa porezali ali jim pušice skozi ušesa vtaknili. Tako kaznuje Kitajska navadno upornike.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 28. julija t. l.: 83, 57, 80, 63, 70.
Na Dunaji dne 24. julija t. l.: 82, 59, 85, 81, 83.
V Gradci dne 24. julija t. l.: 72 41, 22, 40, 51.

Razglasilo.

Podpisano mestno županstvo naznanja, da se bodo vršili od sedaj najprej **v Novem mestu (Rudolfovem) na Dolenjskem ob vsakem sejmu za govejo živino** tudi

konjski sejmi,

in sicer:

1.) **vsak prvi pondeljek vsakega mesca** (ako pade na tak pondeljek praznik, vrši se sejm prihodnji pondeljek), toraj 12 sejmov; nadalje ob vsakem letnem sejmu, kakor:
2.) **januvarja v torek po sv. Antonu;**
3.) **aprila v torek pred sv. Jurjem;**
4.) **avgusta v torek po sv. Jerneju;**
5.) **oktobra v torek po sv. Lukežu;**
6.) **decembra prvi torek v adventu;**

Prvi konjski sejm bode torej

☞ **dne 2. avgusta 1897.** ☜

kot prvi pondeljek meseca avgusta.

Prirejeno je za te sejme vsestransko pripravno in prostorno **novo sejmišče** tik državne ceste za novomeškim pokopališčem s posebnim dohodom in posebnim odhodom kakor tudi poskuševališčem za konje na sejmišču samem.

Mestno županstvo v Novem Mestu,
dne 10. julija 1897.

Župan:
dr. Schegula.

V svrho varnosti občinstva pred nič-vrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi
pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (60 - 1) (6)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zeleno tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

☞ **Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.**

ADOLF THIERRY, lekarnar
v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

C. in kr. priv. in odlikovana tovarna raznih likerov in maraskina

(Maraschino di Zara)

R. VLAHOV v Zadru.

1861.

Najbolji, najzdraveji in najglasoviteji liker na svetu proti slabemu želodcu itd. je

Kdor si hoče ohraniti **zdrav želodec**, kdor se želi **dobro** počutiti, biti vesel, obvarovati si **zdravje**, pije naj po celem svetu razširjeni od vseh hvaljeni liker Vlahov, katerega iz zelišč kršne Dalmacije **edini na svetu napravlja R. Vlahov v Zadru.**

Varujte se ponarejanj in zahtevajte vedno pravi Vlahov iz Zadra, katerega je dobiti v vsaki trgovini in kavarni.

(3)

Odlikovanja:

Založnik Nj. c. in kr. Visokosti presvitlega gosp. nadvojvoda Leopolda Salvatorja.
Založnik kraljevske hiše Lussignan, Pariz.
Častni član italijanskega zavoda „Pogresso“ z odlikovalno svetinjo.
Privilegiran od vlade Zveznih držav severne Amerike.
Odlikovanje s poprsjem Libertadora, republike Venezuela.

Odlikovan na sledečih razstavah:

Dunaj 1873.
Svitinja za zasluge.
Neapel 1880.
Svetinja I. razreda.
Kalkuta 1883–84.
Velika svetinja.
Neapel 1885.
Zlata svetinja.
Spa (Belgija) **1891**
Zlata svetinja.
Skradin 1875.
Zlata svetinja.
Trst 1882.
Zlata svetinja.
Cork (Irska) **1884.**
Častna diploma.
Zagreb 1891.
Zlata svetinja.
Bordeaux 1892.
Zlata svetinja.
Berlin 1892.
Zlata svetinja.

Moji izdelki se razpošiljajo in prodajajo v:

Avstro-Ogerski,
Italiji,
Nemčiji,
Angliji,
Rusiji,
Švediji in Norvegiji,
Švici,
Danski,
Turčiji,
Grški,
Španiji,
Portugaliji,
Rumuniji,
Srbiji,
Bolgariji,
Črnigori,
Otoku Malta,
Belgiji,
Zjedinjenih državah amerikanskih,
Braziliji,
Meksiki,
Argentinji,
Indiji,
Kitajski,
Japonski,
Egiptu,
Perziji,
Arabiji,
Alžeriji,
Tunisu,
Maroku,
Otoku Kipru.

Odgovorni urednik: **Avgust Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**